

Laboratorietilbud i hjemmetjenesten

Pasienter som mottar hjemmetjeneste, og som har vansker med å benytte seg av helsetjenester ved legekantor og legevakt, bør etter individuell vurdering tilbys diagnostikk og oppfølging med laboratorieprøver i hjemmet. Det må vurderes om oppgaver knyttet til laborativirksomhet kan gjennomføres som et samarbeid mellom hjemmetjenesten og andre enheter i helsetjenesten (allmennlekantor, legevakt, sykehjem eller større laboratorium). Laborativirksomheten i hjemmetjenesten må kvalitetssikres. Bruk av laboratorieprøver i hjemmet må ikke erstatte nødvendig klinisk vurdering ved lege.

Laborativirksomhet i pasientens hjem er kvalitetssikret når:

1. *Hjemmetjenesten har etablert et samarbeid nedfelt i en skriftlig avtale med fastleger og legevakt, om indikasjon for bruk, rekvirering og håndtering av prøveresultater.*
2. *Det foreligger skriftlige rutiner for laborativirksomheten, som innbefatter prøvetaking, prøvebehandling, transport, analysering og en skriftlig opplæringsplan i laborativarbeid.*
3. *Ansatte som utfører laborativarbeidet har fått nødvendig opplæring i laborativarbeid, som kan dokumenteres.*
4. *God analysekvalitet kan dokumenteres.*

Det vil være nyttig med laborativirksomhet i hjemmet når:

1. *Transport av pasient til legekantor/ legevakt kan medføre vesentlige vansker for pasient, eller uhensiktsmessig bruk av ressurser.*
2. *Bruk av laboratorieprøver i hjemmet anses å gi bedre og raskere diagnostikk og/eller oppfølging enn alternative metoder.*
3. *Pasienten ikke har symptomer som krever at han/hun uansett må transporteres til legekantor/legevakt.*

Forslag til laboratorietilbud til pasienter som mottar hjemmetjeneste

Denne pasientgruppen har behov for de vanligst brukte analyser ved legevakt, og analyser i basisrepertoar for sykehjem (1,2,3,4,5). Dette er analyser som kun bør tilbys pasienter som er vurdert til å ha nytteverdi av laboratorievirksomhet i hjemmet; se side 1.

Hjemmetjenesten bør kunne tilby pasientnær analyse for glukose og prøvetaking av venøse prøver, samt bistand til å gjennomføre prøvetaking for urin- og avføringsprøve i hjemmet. De øvrige deler av basisrepertoaret kan også tilbys i samarbeid med andre enheter i kommunen eller større laboratorium, eller ved at pasient reiser/transporteres til lokalt eller større laboratorium.

	Laboratorieprøve	Målsetting for svartid*	Hjemmetjenesten bør tilby
Basis repertoar	Glukose	Med mulighet for svar innen få timer/samme dag som prøven rekvireres***	Prøvetaking og pasientnær analyse i hjemmet
	Urinstrimmeltest med felt for nitritt, leukocytter, protein, glukose og blod		Bistand til å gjennomføre prøvetaking i hjemmet og ev. transport av prøve til lokalt laboratorium**. Analyse i hjemmet eller ved lokalt laboratorium.
	Test for blod i avføring		Bistand til å gjennomføre prøvetaking i hjemmet. Analyse ved lokalt eller større laboratorium**.
	CRP, Hemoglobin		Prøvetaking og pasientnær analyse i pasientens hjem, eller ved prøvetaking i hjemmet med transport av prøve til lokalt eller større laboratorium for analysering.
	INR	Innen 1-2 døgn	Prøvetaking i hjemmet med transport av prøve til lokalt laboratorium for ev. prøvebehandling, analysering eller forsendelse til større laboratorium.
	Venøse og mikrobiologiske prøver til større laboratorium	Innen 2-3 dager, ev. innen 1 uke ved rutinemessig oppfølging	

* Med «svartid» menes tid fra analysen rekvireres til svar er formidlet til lege som skal vurdere svaret.

** Med «lokalt laboratorium» menes laboratorium etablert i kommunen ved legekontor, legevakt, sykehjem eller i base til hjemmetjenesten. Med «større laboratorium» menes laboratorium i sykehus eller tilsvarende.

*** Svartid bør være så kort at lege kan benytte laboratorieresultatet i sin kliniske beslutningsprosess ved vanlige akutte tilstander. For glukose kan det ved akutt behov ved insulinbehandling, være nyttig med svar innen en time.

For praktisk beskrivelse av prøvetaking og prøvebehandling, vises det til anbefalinger fra produsent av laboratorieutstyr, samarbeidende større laboratorium og Noklus (6).

Referanser

1. Laborarietilbud i sykehjem. Noklus 2014.
2. Diagnostisk utstyr for legevakt. Legevakthåndboken.
3. Rebnord I, Thue G, Hunskaar S. Utstyr, laboratorieanalyser og medikamenter ved kommunale legevakter. Tidsskr Nor Laegeforen 2009; 129:987–90.
4. Hunskaar S. Allmenmedisin. Gyldendal akademisk 2013.
5. Elisabeth Holm Hansen, Steinar Hunskaar. Legevaktarbeid. En innføringsbok for leger og sykepleiere. Gyldendal 2016.
6. Laboratieprosedyrer. Noklus 2015. (NB! tilgang krever innlogging med passord)